

ZBIGNIEW PAWLAK

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ANDRZEJ SMOLEŃ

Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie

TURYSTYKA W SYSTEMIE WARTOŚCI STUDENTÓW STUDIÓW ZAOCZNYCH

Transformacja systemowa w Polsce wpłynęła zasadniczo na styl życia społeczeństwa, zwłaszcza osób próbujących pogodzić wiele ról i funkcji społecznych oraz zawodowych. Należy zauważyć, że zgodnie z zasadą edukacji permanentnej kwalifikacje zawodowe podnoszą nie tylko osoby bezpośrednio po maturze, ale także osoby w średnim i starszym wieku. Pogodzenie wielu ról społecznych (członka rodziny, studenta, pracownika) stwarza szereg trudności i wymaga doskonałego zorganizowania. Brak czasu wolnego lub nieumiejętność jego wykorzystania prowadzić może do szeregu dysfunkcji na płaszczyźnie zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego. W efekcie może także dojść do całkowitej lub częściowej rezygnacji z udziału w kulturze, turystyce czy sporcie.

Taka sytuacja jest możliwa m.in. w przypadku studentów pracujących zawodowo, którzy byli przedmiotem niniejszych badań. Badaniami, przy wykorzystaniu kwestionariusza ankiety, objęto ogółem 300 studentów studiów zaocznych uczelni warszawskich: 2 niepublicznych i 1 publicznej, w tym: 100 z Wyższej Szkoły Menedżerskiej, 100 z Wyższej Szkoły Ekologii i Zarządzania oraz 100 z Akademii Wychowania Fizycznego.

W badaniach poszukiwano odpowiedzi m.in. na następujące pytania: 1) jakie jest miejsce turystyki w systemie wartości preferowanych przez respondentów? 2) jakie rodzaje turystyki (ze względu na cel, okres jej uprawiania, miejsce, środek transportu, kraj) preferują badani najbardziej? 3) w jakich miejscowościach w Polsce chcieliby spędzać wakacje? 4) jakie kraje chcieliby koniecznie odwiedzić w przyszłości? 5) jakie najważniejsze korzyści, zdaniem badanych, wynikają z rozwoju współczesnej turystyki? 6) jakie najważniejsze negatywne skutki, zdaniem badanych, wynikają z rozwoju współczesnej turystyki?

Miejsce turystyki w systemie wartości

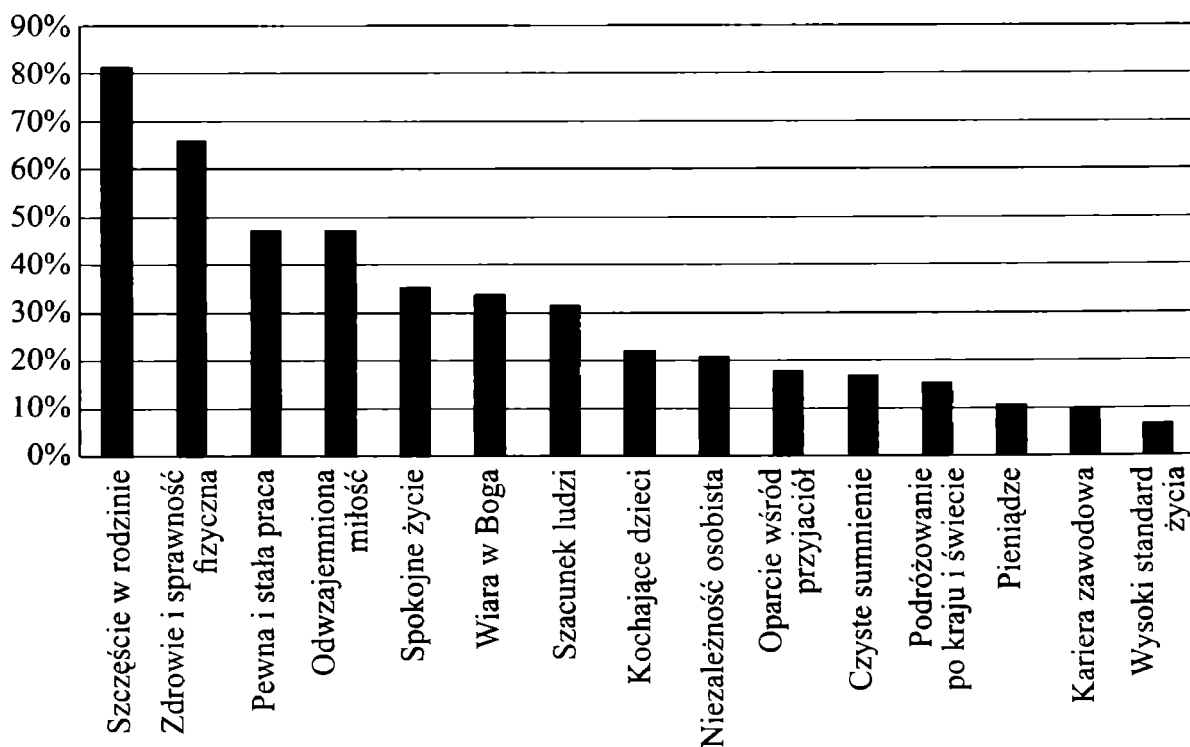
Do wartości najbardziej cenionych przez studentów należą: szczęście w rodzinie, zdrowie i sprawność fizyczna, pewna i stała praca, odwzajemnio-

Tabela 1. Zestawienie wartości najbardziej cenionych przez studentów poszczególnych uczelni

Lp.	Wyszczególnienie	Procent odpowiedzi		
		WSM	WSE i Z	AWF
1.	Szczęście w rodzinie	75,0	90,0	79,0
2.	Zdrowie i sprawność fizyczna	59,0	63,0	75,0
3.	Pewna i stała praca	47,0	49,0	45,0
4.	Odwzajemniona miłość	45,0	51,0	45,0
5.	Spokojne życie	32,0	40,0	34,0
6.	Wiara w Boga	34,0	34,0	33,0
7.	Szacunek ludzi	38,0	23,0	33,0
8.	Kochające dzieci	26,0	27,0	13,0
9.	Niezależność osobista	26,0	20,0	16,0
10.	Oparcie wśród przyjaciół	21,0	13,0	19,0
11.	Czyste sumienie	21,0	16,0	13,0
12.	Podróżowanie po kraju i świecie	15,0	17,0	14,0
13.	Pieniądze	7,0	11,0	14,0
14.	Kariera zawodowa	12,0	6,0	12,0
15.	Wysoki standard życia	4,0	9,0	7,0

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 1. Zestawienie wartości najbardziej cenionych przez studentów w ujęciu zbiorczym

Źródło: Opracowanie własne

na miłość. Podróżowanie po kraju i świecie zostało umieszczone na dalszym, 12 miejscu (tabela 1; wykres 1).

Nie stwierdzono większych rozbieżności w hierarchii wartości studentów badanych uczelni. Zauważono jednak, że studenci AWF w odróżnieniu od swoich kolegów z innych uczelni nieco większe znaczenie przywiązywali do zdrowia i sprawności fizycznej.

Należy odnotować fakt, że takie zdawałoby się cenne wartości jak: pieniądze, kariera zawodowa i wysoki standard życia, miały dla studentów mniejsze znaczenie niż aktywność turystyczna.

Preferowane rodzaje turystyki

Preferowane przez studentów, ze względu na różne kryteria, rodzaje turystyki przedstawiono w tabeli 2.

Ze względu na cel studenci preferują turystykę krajoznawczą i pobytową. Studenci AWF nieco bardziej niż inni doceniali turystykę zdrowotną. Ze względu na okres uprawiania zdecydowanie na pierwszym miejscu znalazła się turystyka urlopową i weekendową. Turystyka świąteczna miała marginalne znaczenie.

W wolne weekendy studenci preferują przede wszystkim wyjazdy za miasto oraz spotkania ze znajomymi lub rodziną (około 60%). Wśród preferowanych aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego istotne znaczenie miało uprawianie sportu (ponad 30%) oraz praca na działce (ponad 20%).

Ze względu na miejsce najbardziej preferowano turystykę morską, górską i jeziorową. Turystyka miejska (zwiedzanie miast) oraz turystyka górską (agroturystyka) nie cieszy się uznaniem studentów.

Ze względu na środek transportu szczególnie preferowana jest turystyka samochodowa. Studenci AWF nieco bardziej niż inni studenci doceniają turystykę pieszą, rowerową, kajakową i kolejową.

Turystyka krajowa jest zdecydowanie bardziej preferowana przez wszystkich studentów niż turystyka zagraniczna. Preferujący turystykę krajową podkreślali piękno polskiej ziemi, brak barier językowych, łatwość przemieszczania się i niższe koszty podróżowania. Oto niektóre wypowiedzi zwolenników turystyki krajowej: „Jest wiele zakątków w Polsce, których jeszcze nie zwiedziłem. Uważam, że trzeba dobrze poznać własną Ojczyznę” (R-5). „Nie poznałem dobrze uroków naszego kraju. Jest dużo miejsc i zabytków do zwiedzenia” (R-102). „Polska jest krajem bogatym w zabytki kulturalne” (R-136). „Nie muszę pokonywać ogromnych odległości. Istnieje możliwość szybkiej zmiany miejsca pobytu w przypadku złej pogody” (R-67). „Wczasy w Polsce nie wymagają znajomości języków obcych, są tańsze i łatwiej je zorganizować” (R-234).

Preferujący turystykę zagraniczną pragną poznawać różne kultury i w większym stopniu uniezależnić się od zmiennych warunków pogodowych

Tabela 2. Preferowane rodzaje turystyki

Lp.	Wyszczególnienie	Procent odpowiedzi			
		WSM	WSEiZ	AWF	Ogółem
Rodzaj turystyki ze względu na cel					
1.	Turystyka krajoznawcza	50,0	57,0	48,0	51,7
2.	Turystyka pobytowa	41,0	41,0	44,0	42,0
3.	Turystyka zdrowotna	0,0	0,0	10,0	4,1
3.	Turystyka religijno-pielgrzymkowa	7,0	1,0	2,0	3,3
4.	Turystyka kulturalna	5,0	1,0	6,0	4,0
5.	Turystyka biznesowa	5,0	0,0	0,0	1,7
Rodzaj turystyki ze względu na okres jej uprawiania					
1.	Turystyka urlopowa	55,0	84,0	56,0	65,0
2.	Turystyka weekendowa	34,0	24,0	38,0	32,0
3.	Turystyka świąteczna	18,0	0,0	10,0	9,3
Rodzaj turystyki ze względu na miejsce					
1.	Turystyka morska	42,0	30,0	48,0	40,0
2.	Turystyka górską	25,0	41,0	26,0	30,7
3.	Turystyka jeziorowa	13,0	24,0	16,0	19,0
4.	Turystyka miejska	11,0	6,0	6,0	9,0
5.	Turystyka wiejska (agroturystka)	11,0	6,0	8,0	8,3
Rodzaj turystyki ze względu na środek transportu					
1.	Turystyka samochodowa	54,0	53,0	42,0	49,7
2.	Turystyka piesza	18,0	13,0	22,0	17,7
3.	Turystyka rowerowa	15,0	17,0	20,0	14,0
4.	Turystyka samolotowa	5,0	11,0	6,0	7,3
5.	Turystyka kolejowa	4,0	4,0	10,0	6,0
6.	Turystyka kajakowa	4,0	3,0	6,0	4,3
7.	Turystyka w łodzi (na żaglówce, jachcie)	5,0	4,0	2,0	3,7
8.	Turystyka motocyklowa	5,0	3,0	0,0	2,7
Rodzaj turystyki ze względu na kraj					
1.	Turystyka krajowa	58,0	66,0	64,0	62,7
2.	Turystyka zagraniczna	28,0	31,0	32,0	30,3
3.	Inna odpowiedź lub jej brak	15,0	3,0	4,0	7,3

Źródło: Opracowanie własne

panujących w Polsce. „Jest piękna pogoda i czysty ocean. Są czyste plaże i ciepła woda” (R-13). „Chciałbym zobaczyć dużo ciekawych miejsc. Lubię poznawać nowe miejsca, kultury, obyczaje” (R-174). „Mam możliwość po-

znawania innych narodowości i języka” (R-245). „Można doskonalić język obcy” (R-145). „Odpowiada mi ciepły klimat” (R-167). „Za granicą jest pewność, że będzie ładna pogoda, czego w Polsce nie ma” (R-241).

Preferowane miejscowości spędzania wakacji w Polsce

Preferowane ze względu na miejsce rodzaje turystyki pozostawały w bezpośrednim związku z wyborem miejscowości w Polsce, w których studenci chcieliby spędzić wakacje.

Ponad 50% badanych studentów chciałoby spędzić wakacje w Polsce nad morzem. Dwukrotnie mniejszym zainteresowaniem cieszą się miejscowości położone w górach i nad jeziorami. Mniej niż 5% badanych chciałoby spędzić wakacje na wsi lub mieście.

Wśród miejscowości nadmorskich najczęściej wymieniano: Władysławowo, Łebę, Krynice Morską, Ustkę, Jastrzębią Górę, Dębki, Kołobrzeg, Międzyzdroje, Karwię, Gdańsk, Gdynię, Jastarnię, Ustronie Morskie, Rewal, Chałupy, Mielno, Hel, Darłowo.

Preferujący wakacje w górach wymieniali najczęściej: Zakopane i miejscowości w jego pobliżu (Małe Ciche, Murzaschichle, Białkę Tatrzańską), Szklarską Porębę, Karpacz, Szczawnicę, Szczyrk, Kudowę Zdrój, Bieszczady (Solina).

Zwolennicy spędzania wakacji nad jeziorami najczęściej wymieniali miejscowości na Mazurach (Suwałki, Orzysz, Augustów, Mrągowo, Giżycko).

Nieliczne osoby pragnące spędzić wakacje w mieście wymieniały najczęściej Kraków, Trójmiasto (Gdańsk, Gdynia, Sopot). Zwolennicy pobytu na wsi określali zwykle pewne regiony w kraju, np. Bieszczady, Podlasie.

Preferowane kraje podróży zagranicznych

Preferowane przez studentów kraje, które koniecznie chcieliby odwiedzić w okresie najbliższych 5 lat przedstawiono w tabeli 3.

Do krajów najbardziej preferowanych przez studentów należały kraje europejskie: Włochy, Francja, Grecja i Hiszpania. Wymieniane były także, chociaż rzadziej, kraje położone w Ameryce, Azji i Afryce.

Poszczególni respondenci wymieniali także, choć sporadycznie, inne kraje, które koniecznie chcieliby odwiedzić w ciągu najbliższych 5 lat. Wśród wymienionych krajów znalazły się także: Cypr, Rosja, Bułgaria, Chorwacja, Peru, Finlandia, Ukraina, Słowacja, Szwajcaria, Czechy, Słowenia, Norwegia, Rumunia, Jamajka, Wenezuela, Tajlandia, Norwegia, Meksyk, Dominikana, Wyspy Kanaryjskie, Kanada, Izrael, Austria.

Wśród studentów badanych uczelni nie stwierdzono istotnych różnic w zakresie preferowanych miejsc podróży zagranicznych.

Tabela 3. Kraje, które studenci chcieliby koniecznie odwiedzić w okresie najbliższych 5 lat

Lp.	Nazwa kraju	Procent odpowiedzi			
		WSM	WSEiZ	AWF	Ogółem
1.	Włochy	29,0	27,0	38,0	31,3
2.	Francja	29,0	20,0	26,0	25,0
3.	Grecja	22,0	30,0	20,0	24,0
4.	Hiszpania	18,0	19,0	30,0	22,3
5.	Egipt	28,0	26,0	12,0	22,0
6.	USA	13,0	13,0	18,0	14,7
7.	Wielka Brytania (Anglia, Irlandia, Szkocja)	8,0	13,0	14,0	11,7
8.	Australia	7,0	10,0	12,0	9,7
9.	Tunezja	7,0	13,0	8,0	9,3
10.	Chiny	7,0	7,0	10,0	8,0
11.	Brazylia	7,0	3,0	8,0	6,0
12.	Japonia	7,0	7,0	4,0	6,0
13.	Niemcy	5,0	0,0	12,0	5,7
14.	Nowa Zelandia	4,0	1,0	6,0	3,7
15.	Republika Południowej Afryki	0,0	0,0	10,0	3,3

Źródło: Opracowanie własne

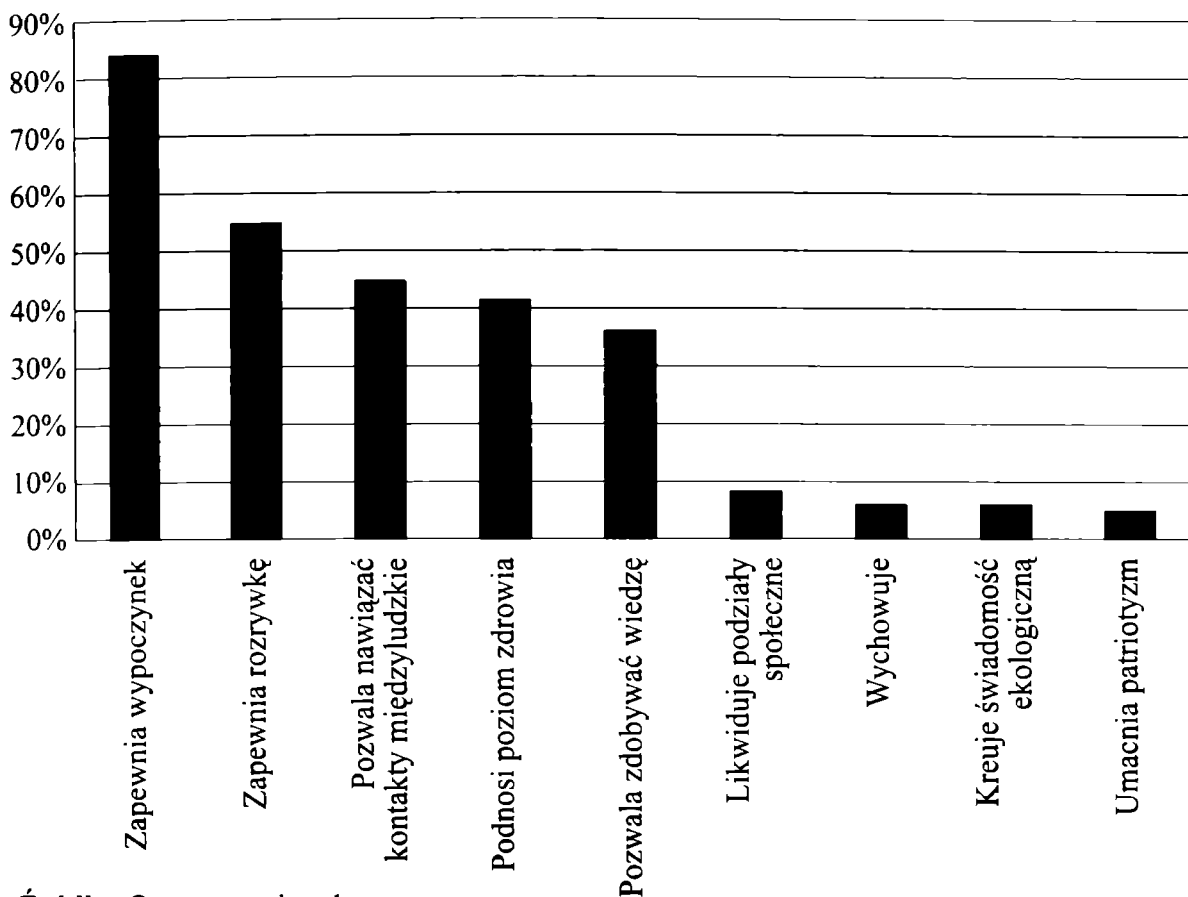
Tabela 4. Korzyści z rozwoju współczesnej turystyki w opinii studentów poszczególnych uczelni

Lp.	Wyszczególnienie	Procent badanych		
		WSM	WSEiZ	AWF
1.	Zapewnia wypoczynek	84,0	84,0	84,0
2.	Zapewnia rozrywkę	47,0	57,0	60,0
3.	Pozwala nawiązywać kontakty międzyludzkie	51,0	41,0	42,0
4.	Podnosi poziom zdrowia	33,0	37,0	54,0
5.	Pozwala zdobywać wiedzę	45,0	37,0	26,0
6.	Likwiduje podziały społeczne	7,0	9,0	9,0
8.	Wychowuje	8,0	4,0	6,0
7.	Kreuje świadomość ekologiczną	7,0	6,0	5,0
9.	Umacnia patriotyzm	3,0	6,0	6,0

Źródło: Opracowanie własne

Studenci AWF częściej niż inni studenci zgłaszali chęć wyjazdu do Niemiec, z uwagi na zbliżające się w tym kraju Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej z udziałem reprezentacji Polski.

Wykres 2. Korzyści z rozwoju współczesnej turystyki w opinii studentów ogółem

Źródło: Opracowanie własne

Należy odnotować, że niektórzy badani wyrażając chęć wyjazdu do Afryki nie wskazywali konkretnego kraju, który miałby być celem ich podróży.

Korzyści wynikające z rozwoju współczesnej turystyki

Korzyści, jakie zdaniem badanych wynikają z rozwoju współczesnej turystyki przedstawiono w tabeli 4 i na wykresie 2.

Wszyscy badani studenci byli zgodni, że rozwój współczesnej turystyki niesie szereg korzyści, w tym: zapewnia wypoczynek, rozrywkę oraz pozwala nawiązywać więzi międzyludzkie. Wśród innych znaczących funkcji turystyki znalazły się także funkcja zdrowotna i edukacyjna (podnoszenie wiedzy). Do mniej ważnych funkcji turystyki zaliczono funkcję integracyjną (likwidowanie podziałów społecznych), wychowawczą, ekologiczną i patriotyczną.

Negatywne skutki rozwoju współczesnej turystyki

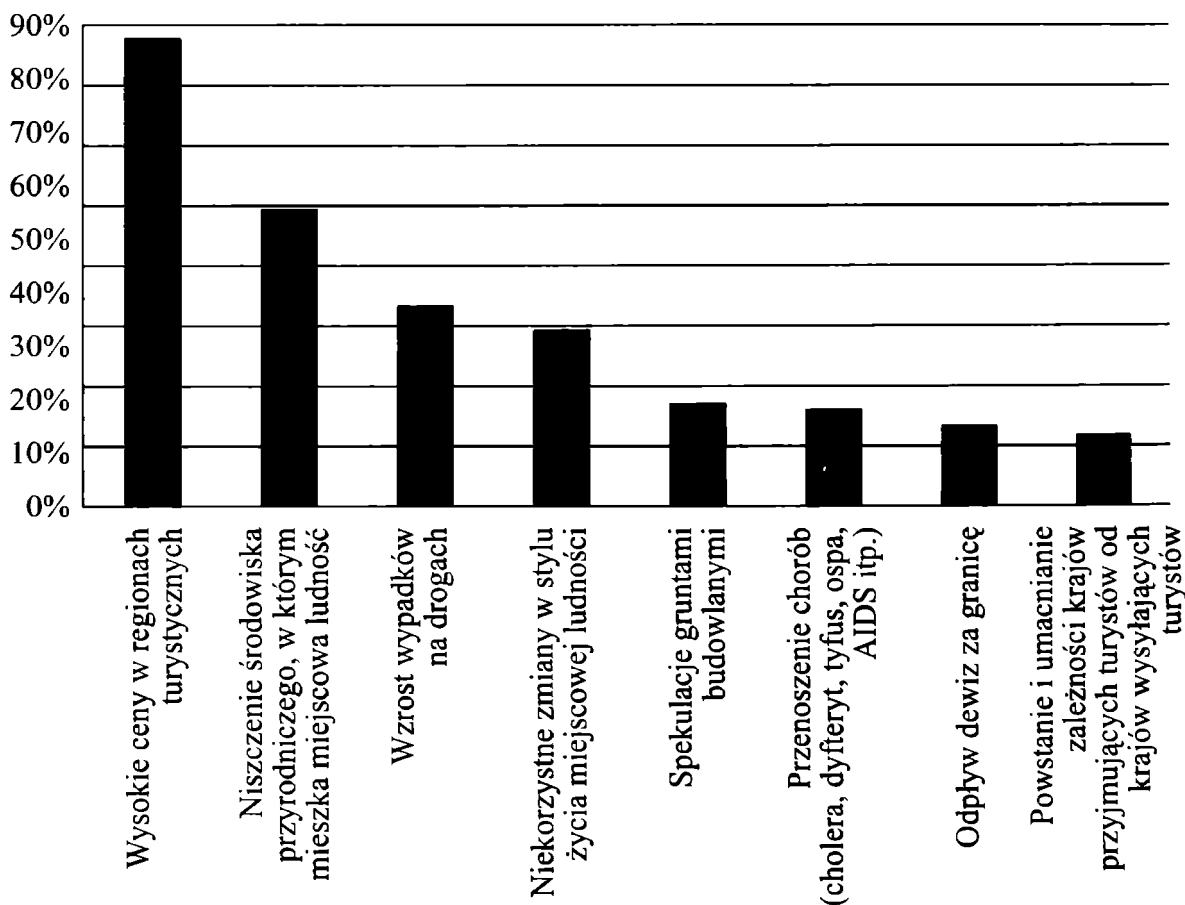
Badani studenci zwrócili uwagę także na negatywne skutki rozwoju turystyki (tabela 5; wykres 3).

Tabela 5. Negatywne skutki rozwoju turystyki w opinii studentów poszczególnych uczelni

Lp.	Wyszczególnienie	Procent badanych		
		WSM	WSEiZ	AWF
1.	Wysokie ceny w regionach turystycznych	80,0	76,0	77,0
2.	Niszczenie środowiska przyrodniczego, w którym mieszka miejscowa ludność	45,0	53,0	50,0
3.	Wzrost wypadków na drogach	33,0	27,0	40,0
4.	Niekorzystne zmiany w stylu życia miejscowej ludności	30,0	33,0	25,0
5.	Spekulacje gruntami budowlanymi	18,0	20,0	13,0
6.	Przenoszenie chorób (cholera, dyfteryt, tyfus, ospa, AIDS itp.)	17,0	10,0	21,0
7.	Odływ dewiz za granicę	13,0	14,0	13,0
8.	Powstawanie i umacnianie zależności krajów przyjmujących turystów od krajów wysyłających turystów	7,0	13,0	15,0

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 3. Negatywne skutki rozwoju turystyki w opinii studentów ogółem

Źródło: Opracowanie własne

Do najbardziej negatywnych skutków rozwoju turystyki zaliczono: wysokie ceny w regionach turystycznych, niszczenie środowiska przyrodniczego, w którym mieszka miejscowa ludność, wzrost wypadków na drogach oraz niekorzystne zmiany w stylu życia miejscowej ludności (zanikają tradycyjne wartości, zmieniają się obyczaje, poglądy moralne i religijne, słabną więzi rodzinne itp.).

Do dalszych mniej ważnych negatywnych skutków rozwoju turystyki zaliczono: spekulacje gruntami budowlanymi, przenoszenie chorób (cholera, dyfteryt, tyfus, ospa, AIDS itp.) oraz umacnianie zależności krajów przyjmujących turystów od krajów wysyłających turystów.

Podsumowanie

1. Turystyka zajmuje dość odległe miejsce w systemie wartości studentów zaocznych. W hierarchii ich wartości lokuje się ona na początku drugiej dziesiątki.

2. Większość studentów preferuje turystykę samochodową w kraju w okresie urlopu lub weekendu nad morzem lub w górach.

3. Preferujący turystykę krajową podkreślali piękno polskiej ziemi, brak barier językowych, łatwość przemieszczania się i niższe koszty podróżowania.

4. Preferujący turystykę zagraniczną pragnęli poznawać różne kultury i w większym stopniu uniezależnić się od zmiennych warunków pogodowych panujących w Polsce.

5. Studenci preferujący turystykę zagraniczną pragnęli w pierwszej kolejności odwiedzić kraje europejskie, takie jak: Włochy, Francja, Grecja i Hiszpania. Na dalszych miejscach wśród krajów najczęściej wymienianych znalazły się: Egipt, USA, Wielka Brytania (Anglia, Szkocja, Irlandia), Australia, Tunezja i Chiny.

6. Wszyscy badani studenci byli zgodni, że rozwój współczesnej turystyki niesie szereg korzyści w tym: zapewnia wypoczynek, rozrywkę oraz pozwala nawiązywać więzi międzyludzkie.

7. Do najbardziej negatywnych skutków rozwoju turystyki zaliczono: wysokie ceny w regionach turystycznych, niszczenie środowiska przyrodniczego, w którym mieszka miejscowa ludność, wzrost wypadków na drogach oraz niekorzystne zmiany w stylu życia miejscowej ludności.

8. Nie stwierdzono większych różnic w zakresie miejsca i roli turystyki w systemie wartości studentów badanych uczelni. Zauważono jedynie, że studenci AWF bardziej niż inni doceniali znaczenie różnych rodzajów turystyki, w tym turystyki zdrowotnej, pieszej, rowerowej i kajakowej.